

Genteknologiutvalget
v/ Utredningsleder Casper Linnestad
e-post: casper.linnestad@kld.dep.no

Oslo, 26. november 2021

Innspill til Genteknologiutvalget.

Det vises til informasjon på Genteknologiutvalgets nettsider med invitasjon til å gi åpne innspill til utvalgets utredningsarbeid.

NHO Mat og Drikke ser frem til utvalgets oppdaterte kunnskapsgrunnlag om genteknologi og genmodifiserte organismer. Særlig ser vi frem til utvalgets vurderinger av fremtidig regulering av genteknologi. Mat- og drikkenæringen opplever at dagens lovgivning ikke er tilstrekkelig fleksibel og tilpasset utviklingen innen moderne genredigering og mulighetene nye verktøy gir. Det er viktig at norsk næringsliv ikke sakker akterut i forhold til nasjonal og internasjonal konkurranse og innovasjonsmuligheter, samtidig som forsiktighetshensyn ivaretas. Et arbeid med ny regulering må prioriteres og gjennomføres så raskt som mulig.

Hovedpunkter i NHO Mat og Drikkes innspill:

- Fremtidig regulering av genteknologi må ivareta innovasjonspotensial og konkurransekraft i for norsk mat-, drikke- og bionæring.
- Regelverket trenger fornyelse, må mykes opp og være harmonisert med EU. En modell med nivådeling av krav til vurdering og godkjenning avhengig av genetisk endring ses på som en fornuftig løsning, men må drøftes videre.
- Det er stort behov for forskningsbasert kunnskap og formidling – herunder oppbygging av norske kompetansemiljøer samt folkeopplysningstiltak fra myndighetene

Innovasjonsevne og konkurransekraft for norske produsenter må ivaretas

NHO Mat og Drikke mener at bruk av ny genteknologi, særlig i form av genredigering, har potensiale til å kunne gi en rekke nye, positive muligheter for NHO Mat og Drikkes medlemsbedrifter i mat-, drikke- og bionæringen, både i form av tilgang på nye råvarer og ingredienser, redusert svinn i verdikjeden og bedret produksjonsøkonomi. Dette er muligheter som bidrar til en videre bærekraftig utvikling i Norges største fastlandsindustri, som sysselsetter over 50 000 mennesker.

Næringsmiddelindustrien er globalt konkurranseutsatt. Hele 70 prosent av mat og drikke som omsettes i Norge er utsatt for full internasjonal konkurranse. Det er en gryende importkonkurranse også på varer som er beskyttet av importvernet. For å ivareta og videreutvikle denne industrien er det avgjørende å kunne være konkurransedyktige i markedet, både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg til kunnskap om forbrukerne og markedet, er tilgang på innsatsvarer og øvrige økonomiske rammebetingelser helt sentralt.

Norge har i dag en ledende posisjon internasjonalt innen avlsprogrammer for flere dyreslag, deriblant svin og storfe. Denne posisjonen er bygget opp gjennom målrettet arbeid over mange år der ny tilgjengelig teknologi er tatt i bruk fortløpende. For fortsatt posisjon, og fortsatt eksport av avlsprogrammer på samme nivå, må denne delen av verdikjeden også gis mulighet til å tilegne seg kunnskap om og ta i bruk genredigering i sitt utviklings- og innovasjonsarbeid på lik linje med andre land.

For norsk grøntproduksjon vil vi særlig peke på de ventede klimaendringene fremover med våtere og varmere vær. Dette vil i sin tur føre til økt behov for å tilpasse sortsutvikling og produksjon av frukt, bær og grønnsaker. I tillegg er forbrukerpreferansene i endring og forbrukerne har også økende forventninger til mer bærekraftig produksjon med lavere miljøbelastning. Dette vil blant annet sette krav til utvikling av produkter med endrede sensoriske egenskaper, samt produkter med redusert behov for gjødsling og sprøyting uten at kvaliteten på det ferdige produktet forringes. For å nå målet om økt forbruk av frukt, bær og grønnsaker samt øke norskandelen og selvforsyningsgrad, er det avgjørende at norske grøntprodusenter har gode muligheter til å innovere. Her er tilgang til genredigeringsteknikker for mer effektiv sortsutvikling i Norge og tilgang til plantemateriale utviklet med hjelp av genredigering i andre land viktig.

Regelverket trenger fornyelse og må være harmonisert med EU

Ved å legge til rette for at ny teknologi kan utvikles og tas i bruk i samme takt som i andre land vil vilkårene for import, eksport og for varer for innenlandsk bruk bli enhetlige. En grunnleggende forutsetning her er at et fremtidig regelverk harmoniseres med EU og er enkelt å sette seg inn i og forstå, i tillegg til at prosessene for vurdering og godkjenning er raske og effektive. Et særnorsk regelverk må så langt det er mulig unngås.

I uttalelsen som Bioteknologirådet overleverte til Klima- og miljødepartementet i 2018 ble det foreslått å myke opp regelverket for utsetting av genmodifiserte organismer. Forslaget innebærer regulering gjennom nivådeling basert på genetisk endring. NHO Mat og Drikke er positive til en revidering av genteknologiloven og tilpasning til den teknologiske utviklingen og kunnskapen som genereres på området. En oppmykning vil bidra til at ny teknologi og nytt verktøy, brukt til gode formål, raskere vil kunne blitt gjort tilgjengelig. Det forutsettes at det gjennom et revidert regelverk også tas nødvendige forsiktighetshensyn.

Vi vurderer at et godkjenningssystem basert på ulike nivåer av genetisk endring, slik flertallet i Bioteknologirådet foreslo, vil kunne være en fornuftig og velbegrunnet løsning som bør drøftes videre. En modell av en slik type kan bidra til en raskere og mer effektiv vurdering og godkjenning av endringer. Vi mener at det i fremtidig regulering må skilles mellom moderne genredigering og eldre type genmodifisering (GMO) som nåværende genteknologilov bygger på. Det er i denne sammenheng viktig at beskrivelsen av de ulike nivåene for regulering i nytt lovverk samordnes med EUs regulering på området.

Økt kompetanse og informasjon både hos forbruker og fra forskning

Forbrukernes tillit til og aksept for de varene som tilbys er en grunnleggende forutsetning for en bærekraftig og lønnsom verdikjede for mat og drikke. Dersom nye innsatsfaktorer basert på genteknologi skal kunne tas i bruk og nye produkter utvikles, er en positiv holdning hos forbruker til moderne genteknologi en sentral forutsetning. Her er det i dag et stort behov for informasjon og kompetanseheving, særlig om hva genredigering er og hvilke egenskaper og muligheter ny teknologi kan gi for maten vår.

Tidligere debatter om genteknologi har gitt et etterlatt inntrykk av at teknologien generelt er en trussel mot natur og miljø, matsikkerhet og helse. Disse assosiasjonene står i kontrast til begreper som "naturlig" og "ekte" som er blant de begrepene som står sterkt med positivt fortegn for mange norskproduserte matvarer. En polarisert og unyansert debatt er uheldig og medfører at overveiende negative assosiasjoner og motstand overføres også til moderne genredigering dersom ikke kunnskapsbaserte informasjonstiltak iverksettes. For at forbrukerne skal kunne ta informerte valg må også de positive mulighetene som genredigering kan føre til, gis plass i samfunnsdebatten. Eksempler her kan være effekter som redusert arealbruk, reduksjon av allergener, sykdomsbekjempelse og økt dyrehelse samt redusert bruk av sprøytemidler, blant andre.

Mat- og drikkenæringen forventer at offentlige myndigheter i stor grad bidrar med folkeopplysning. Informasjonen må være vitenskapelig basert og i en slik form at de enkelte virksomhetene kan vise til denne i dialog med forbrukeren.

I tillegg er det behov for at næringslivet raskest mulig får tilgang til kompetanse for å kunne utnytte teknologien effektivt og trygt til nye innovasjoner. Det er her viktig at det legges til rette for økt forskning samt utvikling av kompetansemiljøene i Norge, eksempelvis gjennom tett samarbeid med forskningsmiljøene om anvendte og næringsrettede forskningsprosjekter.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Anna Maria Karlsen
Fagsjef matpolitikk